

Druhý sjezd německých právníků v Československu bude konán ve dnech 27.—29. června 1924 v Brně. Na pořadu jednání sjezdových jsou tyto otázky: 1. Doporučuje se zavedení nových forem věcného ručení. 2. Doporučuje se jednotná kodifikace pracovního práva. 3. Jaké podstatné mezey má osnova obč. zákona v oboru práva dědického. 4. Jaké reformy se doporučují na poli trestně právní ochrany cti. 5. Jaký význam mají mezistátní smlouvy pro vnitrostátní zákonodárství. 6. Doporučuje se další vybudování vykonatelného notářského spisu a jeho volné pohyblivosti. 7. Doporučuje se zavést plné odvolání v civilním řádě soudním. 8. Podle kterých zásad má být upraveno řízení pro ukládání daní. (v.)

Označení rozhodnutí nejvyššího soudu. Aby sjednoceno bylo označení oficiálních sbírek rozhodnutí nejvyššího soudu, jak v rozhodnutích soudů samých, tak i ve výnosech, sděleních a zprávách, nařídilo ministerstvo spravedlnosti po dohodě s presidiem nejvyššího soudu, aby sbírky rozhodnutí nejvyššího soudu byly označovány takto:

1. Sbírka rozhodnutí nejvyššího soudu, pořádaná presidiem nejvyššího soudu a redigovaná druhým presidentem Drem. Vážným, »Sb. n. s.« (německy »Slg. O. G.«).

2. Sbrka rozhodnutí nejvyššího soudu pořádaná ministerstvem spravedlnosti, která se vydává jako příloha k Věstníku ministerstva spravedlnosti »Sb. m. spr.« (německy »Slg. J. M.«).

Jeli nutno zvláště označiti, zda-li jde o rozhodnutí trestní nebo civilní, buďž ke shora uvedené zkratce dodáno ještě: »civ. neb »tr.« (německy »Ziv.« nebo »Str.«).

Místo udání data a čísla jednacího toho kterého rozhodnutí nejvyššího soudu které uveřejněno bylo v jedné z oficiálních sbírek, buďž uvedeno toliko běžné číslo, pod nímž rozhodnutí ve sbírce bylo uveřejněno (na př. Sb. n. s. »tr. č. 454«). (v.)

Oprava. Ve svém článku »O teoriích hosp. vývoje« v 6 č. Vše-
hrdu VI. ročník musím opravití tuto, při korektuře nedopatřením
vzniklou chybu na str. 169, třetí věta zdola: »Výroba pro vývoz je...
atd. až... Angličan Penty a j. (srov. na př. i Oldenberg), kteří
mnohdy (jako poslední) spolu se zahraničním obchodem odmítají
i moderní tovární průmysl a volají po návratu starých cechovních ře-
mesel«. Čtenář by mohl mysliti, že Oldenberg je i proti moderním
továrnám a pro staré cechovní řemeslo, což není tak správné; spolu
se zahraničním obchodem odmítá továrny a horuje pro cechovní ře-
meslo Angličan A. J. Penty. Přehozením těchto dvou jmen povstal
svrchu vytčený omyl. Režný.

LITERATURA.

Vědecká ročenka právnické fakulty Masarykovy university v Brně III. (1924) v Brně 1924, Barvič a Novotný, 8°, str. 197, cena Kč 20.—. Třetí ročník této významné fakultní publikace vyznamenává se obvykle cenným obsahem, kde každý příspěvek jest obohacením oboru, do něhož spadá. Z učitelského sboru fakulty neúčastnil se příspěvkem prof. Vacek. Ročenka neobsahuje obvyklé pokračování dějin fakulty, jako je otiškávaly obě předchozí. Bylo by škoda, kdyby tato rubrika Ročenky měla definitivně odpadnouti. — Ku konci letošní Ročenky jest otištěn. »Přehled vědecké tvorby literární členů učitelského sboru právnické fakulty Mas. univ.«; rubrika jistě vítaná. (Překvapuje, že tu schází Sedláčkovo »Vlastnictví a právo vlastnické.«) Podáváme stručný referát o jednotlivých pracích.

Prof. Dr. Karel Engliš ve článku »Výklad směnných relací« vrací se opět k tomuto ústřednímu, ale nejobtížnějšímu problému individualistického národního hospodářství, který bude — jak

se zdá — stále pramenem starých i nových omylů a kde nelze dosti zdůrazniti správnou cestu. Vyvrací z počátku obvyklý výklad a podává řešení svými dvěma principy; absolutní hladinou cenovou a směnnými relacemi. U těchto se zdržuje déle a ukazuje na schematickým příkladu názorně, že, je-li dána zásoba statků směnujících osob před směnou a jejich subjektivní užitek pro každého z nich, jsou tím dány směnné relace, ceny i důchody jejich. A dále, že směnné relace jsou dány mez-
ním užítkem statků pro každého jednotlivce po směně. K téměř poznatkům lze, jak dále Engliš ukazuje, dojiti též dedukcí z jeho zákonů o relativním užítku peněžní jednotky a o vyrovnávání relativních užitků mezních. Konečně ukazuje Engliš, jaký je vztah mezi cenovou relací a výrobním nákladem.

Článek prof. Dra Frant. Weyra: »Motivy zákonů a důvody rozhodnutí« zabývá se vlastně problémem mnohem širším než lze souditi z nadpisu. Článek jest dalším krokem k domyšlení názoru zejména v poslední době v normativní theorii uplatňovaného, že tvorba práva na všech stupních hierarchie norem jest v podstatě stejná. To umožňuje t. zv. dynamické hledisko normativních úvah t. j. hledisko, z něhož jest možno chápati nejen obsah, nýbrž i vznik, zánik a změnu norem, pro které se Weyr v článku zřetelně vyslovuje. Z tohoto hlediska ukazuje pak na obdobu mezi procesními řády soudními a jednacími řády parlamentními, mezi materiální normou soudem aplikovanou (občanský zákon a pod.) a mezi materiálními ustanoveními ústavy — ostatně nečetnými — pro zákonodárce závaznými (rovnost občanů, princip demokratický atd.), mezi volným uvážením soudece a takže pro nedostatek jeho materiální determinace mluví se o jeho »suttakže pro nedostatek jeho materiální determinace mluví se o jeho »suverenitě« — a konečně též mezi motivy zákonů a důvody rozhodnutí soudních a správních. Náзор tento imponuje ovšem svojí jednotou a velkorysou koncepcí; lze se jen ptáti, co pak prohlásí za primérní právní normu, když přece je jasno, že ani pranorma (Ursprungsnorm) ani pozitivní ústava pravou normou (t. j. stanovením toho, co býti má) není.

— n —

Prof. dr. Jaroslav Kallab v článku »Ideál a fikce v politice« vytkl si za úkol přispěti v určitém směru k ozdravení politického myšlení po stránce logické. Účel této práce předpokládá především ujasnění pojmu politiky jako vědy. Tu aplikuje autor své již dříve a jinde podrobně promyšlené stanovisko, jímž chápe vědu jako logický, jednotný systém poznatků charakterisovaných svou objektivností, jako vlastností naší myšlenkové činnosti o objektu (nikoliv jako vlastností tohoto). V důsledku toho není vyloučena vědeckost politických poznatků vypovídajících o tom, co má býti, jsou-li objektivní, t. j. utvořeny podle obecně platných zásad myšlení. Zabývá se v této souvislosti další důležitou předběžnou otázkou o poměru mezi politickým poznatkem a skutečností, přikročuje autor k vlastnímu tématu. Ideálem, jenž vyznačuje se proti »cíli« neuskutečnitelnosti, jest rozuměti postulát jednotnosti myšlení, který si za účelem usnadnění logické bezodpornosti myšlení představujeme jako skutečnost. Pokládají-li přírodní vědy za takový ideál »přírodu« (jako »soubor určitých zákonných dějů«) a promítají-li jej do objektu samého, nutno si uvědomiti vzhledem k různému významu momentu času v poznacích kauzálních a normativních ideál politiky jako ideál umístěný »do času, buď jako počátek nebo jako konec vývoje«. Naivní ideály (jako představa ráje, nebo) nahrazují se na základě tohoto pojetí politického ideálu jinými pojmy, jež zoveme »buď kulturou nebo spravedlností nebo světovou harmonií, nebo jakkoliv jinak«. — Abychom si lépe představili důležitost fikce ve vědě politické, užívá zase autor analogie s vědami popisnými, kde velkou úlohu fikcí podrobně prokázal již Veihinger. Nebylo však tomu tak dosud na poli poznatků o tom, co býti má. Pojednáv proto o fikci v právní vědě na místě jiném, snaží se autor v závěru své úvahy poukázati na možnost uvarování četných

poklesků proti logice vědeckého politického myšlení (jmenovitě zámeny fikce se skutečností) tím, že znázorňuje pravý význam funkce politických fikcí na dvou pozoruhodných příkladech: učení o společenské smlouvě a učení o zespolenštění výrobních prostředků. D.

Prof. dr. Boh. B a x a položil si za úkol v článku: »Přehled soustav parlamentního poměrného volení po světové válce« podati stručný přehled soustav volebních, jež uvedeny v život v hlavních státech evropských. Vycházejí z protikladu většinového a poměrného volení považuje toto za charakterisováno čtyřmi vzory, a to německým, švýcarským, francouzským a italským, jež slouží za podklad parlamentním soustavám ostatních států. Německá soustava vota listinného (zák. ze dne 27./4. 1920, řád. volební z 1./5. 1920, zák. z 24./10. 1922 a 31./12. 1923) jest soustavou přísně vázaných kandidátních listin, kde volič důsledně jest nucen voliti stranu a ne kandidáty, jichž ani nezná. Dle tohoto vzoru s jistými změnami vybudovány řady rakouský, československý, jugoslávský a polský. Švýcarsko spolkovým zákonem ze dne 14./1. 1919 zavedlo votum jmenovitě vycházející od voliče, který volí strany i kandidáta maje tak tolik hlasů, kolik má být zvolených poslanců. Zavedena plná svoboda volební, ovšem přece jen do jisté míry omezená, aby usnadněno sčítání a přiděl hlasů, úkon to v této soustavě už velmi komplikovaný. Oba vzory, německý i švýcarský, jsou důsledně proporcionalními, a bez kombinace s principem většinovým, ale dle politické povahy obou národů odlišné tím, že vázanými listinami v Německu vystupuje do popředí kolektivum politické strany, kdežto švýcarská soustava buduje právně od volební svobody každého jednotlivce. Francouzský systém, (zákon z 12./VII. 1919) kombinuje princip většiny jako hlavní, s principem poměrnosti jako vedlejším. Volební okresy jsou departementy, jichž mandáty určeny počtem obyvatelstva (75,000 na jednoho poslance, zbytek nad za celý.) Připuštěny jsou jak kandidátní listiny stran, tak divoké kandidatury. Votum je jmenovitě se svobodou volební jen nepatrně omezenou. Italský systém (zákon z 13./XII. 1923 — dnes však už zase změněný) kombinuje právě tak jako francouzský princip většinový s poměrným. Votum je listinné na úředních listcích, s možností »voto di preferenza« pro tři kandidáty. Itálie tvoří jediný volební sbor se 16ti obvody zastoupenými dle lidnatosti. Příděl mandátů děje se tak, že listina soustředivší na sebe $\frac{1}{4}$ hlasů celé Itálie obdrží $\frac{3}{4}$ poslanců, zbytek mandátů se poměrně rozdělí ostatním stranám, k čemuž dojde též, nedosažne-li žádná strana 25% hlasů. Pořadí volební svobody těchto jednotlivých vzorů jde tedy od německého přes italský k švýcarskému a francouzskému. Vedle právníckého zhodnocení tu podané, upozorňuje autor ještě na možnost politického hodnocení těchto systémů, jež však nebylo už cílem jeho článku. V. V.

Prof. dr. D. K r e j č í: P o v á l e č n á p o z e m k o v á r e f o r m a v N ě m e c k u a u n á s. Pozemková reforma v největším z našich sousedních států liší se podstatně v pojetí i provádění od reformy naší. Nechybí hlasů, které neostýchají se klásti ji nad naši (prof. Pekař). Proto věnuje prof. Krejčí bedlivou pozornost pohnutkám, cílům i metodám německé pozemkové reformy.

Rozbírám podrobně zákonná ustanovení, na nichž německé pokusy o reformu spočívají, zejména obšírně probírá Reichssiedlungsgesetz z 11. srpna 1919 str. ř. z. 1429, a prováděcí nařízení zemské pruské vlády, neboť Prusko bylo nejvýznačnější z toho mála německých států, které ukázaly pro úkoly reformy trochu dobré vůle a zkušeností. Stejně probírá autor i řadu doplňujících německých právních předpisů tohoto oboru, zejména zákon o domovinách z 10. května 1920 str. 962 ř. z., zákon o osídlování uprchlíků spolu s doplňkem k říšskému osídlovacímu zákonu a j. Německá reforma liší se dalekosáhle ve všech směrech od reformy naší, pokoušejíc se zejména o řešení dohodou bez zasahování pokud možno moci státní nebo autonomní. Srovnání obou zásahů v držebnostní poměry k půdě, pozemkové reformy naší a německé,

dopadne bez předsudku vždy ve prospěch našeho pojetí, zejména máme-li přísně vědecké hledisko prosperity celého národa a nikoli omezené třídní skupiny. Stejně jako srovnání zásad, ba ještě lépe svědčí ve prospěch našeho pojetí pozemkové reformy její výsledky, uvedeme-li je v relaci s výsledky tak chválené pozemkové reformy německé. Příznivci, ba tvůrci německé reformy bez rozdílu nařikají, že provádění její po všech směrech snad trvale uvázlo na písku, kdežto u nás pozemková reforma postupuje plánovitě v měřítku čím dále tím rozsáhlejší a již značnou plochu plodné půdy v rozloze mnoha set tisíc hektarů odevzdala do rukou jediné oprávněných, do rukou těch, kdož půdu sami vzdělávají. Statistickými daty, jimiž prof. Krejčí uzavírá svoji studii, jest nad vše jasněji prokázána nemohoucnost metod a celé německé pozemkové reformy.

Studie prof. Krejčího jest velmi vhodným a významným, protože ryze vědeckým vypořádáním se se všemi zásadními odpůrci naší pozemkové reformy, která vzdor všem svým vadám a nedostatům, zvláště v provádění, zůstane jedním z největších činů popřevratového sociálního zákonodárství.

Prof. dr. R. Dominik: Mezinárodní Úřad Práce. Mírové smlouvy obsahují řadu míst o úpravě mezinárodního řešení pracovních otázek. Jimiž položen základ k Mezinárodní organizaci práce. Orgány její jsou Mezinárodní konference práce a Mezinárodní Úřad Práce.

Mezinárodní konference práce slove schůze všech delegátů členských států, každoroční, jejíž složení (za každý stát jeden zástupce organizací zaměstnaneckých, jeden zaměstnavatelských a dva jmenovaní vládou členského státu) má ji dodati ráz sociálně nestranný a spravedlivý a jasně vyznačuje její deliberativní úkol. Formálně významným právem Mezinárodní konference práce jest, že návrh z denního pořadu jí schválený může prohlásiti za osnovu mezinárodní úmluvy a předložit ji členským státům k ratifikaci, anebo za pouhé doporučení za podklad pro vnitrostátní normu.

Mezinárodní Úřad Práce jest jednak výkonným orgánem Mezinárodní konference práce, jednak informačním střediskem o všech pracovních otázkách celého světa. Finančně i jinak jest M. Ú. P. připoután ku Společnosti Národů.

Mezinárodní Úřad Práce jest podřízen Správní radě (Conseil administration), v čele jeho pak stojí říditel jmenovaný touto správní radou. Autor podrobně rozbírá značně komplikované složení Správní rady dosud platné i složení nově usnešené, ale dosud dostatečně neratifikované, a zvláštní pozornost věnuje ustanovením o tom, jak se určují státy, mající největší průmyslový význam, které mají v radě virilní místo. Z rozsáhlé kompetence Správní rady jest zvláště upozorniti na právo spolupůsobiti v stížnostním řízení proti členským státům, které uspokojivě nezabezpečují provedení přijaté mezinárodní úmluvy o pracovních poměrech. Autor dále podává podrobný přehled vnitřní organizace M. Ú. P. a zajímavý výpočet tiskopisů, Mezinárodním Úřadem Práce vydaných.

Článek prof. Dominika o Mezinárodním Úřadu Práce zejména ve spojení s dalšími speciálními pracemi, mezi řádky ohlášenými (bližší rozbor Mezinárodní organizace práce) bude platným obohacením české literatury oboru mezinárodní sociální politiky.

Prof. dr. J. Sedláček: Smlouvy proti dobrým mravům. Otázka smluv proti dobrým mravům jest stejně nesnadná jako významná. Proto autor předeslal řadu poznámek, osvětlujících zaujaté stanovisko. Sem patří zejména zdůraznění významné duplicity pojmu smlouva: smlouva jest jednak norma (s hlediska stran), jednak právní skutečnost (s hlediska vyšší, hierarchicky nadřazené normy). Teprve po úvodních poznámkách přikročuje autor k vlastnímu řešení § 879 o. z. o., který jest — jako řada jiných v našem i cizím právu — dědictvím z práva římského, na němž mnoho nezměnily ani právo církevní, ani nauky při-

rozeno-právní, ani právní škola historická. Autor dospěl k zajímavému úsudku, že § 879 stanoví toliko náležitosti právní skutečnosti (projevu smluvní vůle) a není tudíž samostatnou normou. Soudce má hodnotiti jen smluvní projev, ovšem v praxi bude nucen, aby posuzoval smlouvu jako celek. Soudce bude hodnotiti právě určitou mravní maximou a sice jak výsledek (stav po splnění povinnosti) tak podmínky (skutkovou podstatu).

K rozdělení průvodního břemene poznamenává autor, že vzhledem k ustanovením § 266 c. ř. s. (předmětem dokazování jsou fakta) a platné paraemii: iura novit curia není třeba, aby některá strana namítala nemravnost projednávané smlouvy, nýbrž soudce má k tomu vzít zřetel z povinnosti úřední; a dále, že uplatňovati nemravnost smlouvy lze i v řízení před instancí vyšší, poněvadž z jednání před druhou stolicí jsou vyloučena toliko nová fakta. Nad to posouzení mravnosti či nemravnosti smlouvy podléhá přezkoumání vyšší instance, je-li si do něj stěžováno, neboť jde o právní posouzení věci.

Sankci nemravné smlouvy jest její neplatnost ex lege, což jest méně nežli platnost, ale není plným její záporem. III. nov. přimkla se k terminologii něm. o. z. (»nichtig«) a v tom ji následoval dokonce náš nejvyšší soud termínem zde gramaticky nesprávným: »ničič«. Lišiti »neplatnost« a »nicotnost« smlouvy nemá u nás v zákoně opory a jest bezvýznamné.

Významný a zajímavý jest autorův názor, že »dobrým mravům« odpovídá takové jednání, které jest ve shodě s maximami, byť v konkrétním případě nezachovávanými, podle kterých jest uspořádána trvající společnost. Z tohoto objektivního hlediska jest posuzovati velikou moc, kterou toto pružné ustanovení dává do rukou soudci, na nějž ovšem zase klade veliké požadavky co do životní zkušenosti a co do taktu.

Obsáhlou studii vhodně uzavírá kritika řady konkrétních rozhodnutí v otázce nemravnosti smluv. —1 K—

Doc. dr. Jan Loevenstein: Relativní užitek v rámci hodnocení. Článek jest zajímavý tím, že ukazuje, jak základní pojmy, na nichž spočívá celá stavba vědy národohospodářské jsou stále předmětem hledání správné formulace a zkoumání vhodnosti termínů podle principu ekonomie myšlení. Autor tu dokazuje, že pojem subjektivní hodnoty není totožný s pojmem subjektivní užitečnosti, jak hodnotu definuje Engliš, nýbrž že je obsažnější, bohatší totiž o prvek zastupitelnosti hodnoceného statku či zřěny, který v pojmu užitečnosti schází (na př. jednotka statku jsoucího v neomezeném množství k dispozici jest bezhodnotnou, zůstává však užitečnou) a dále, že má i z uvedeného požadavku vhodnosti svůj *raison d'être*. Hodnotí pak nejen statky, ale i všechny hospodářské děje. Ukazuje, že principem hodnocení směny jakožto aktu hospodářského dochází jinou cestou k Englišovu zákonu relativního užítku. Pozoruhodná jest dále Loevensteinova kritika běžného rozdělení strasti potřeby a strasti práce (nákladu), kterou nahrazuje vhodně dvojicí strasti chtěné (vykupující) a nechtěné (vykupované).

—n—

Doc. dr. Jaroslav Stránský: Právo a revoluce. V této studii zabývá se řadou otázek týkajících se právní stránky revoluce, vzniku nových právních řádů, jich uznání právem mezinárodním, oprávněnosti a neoprávněnosti revoluce, vesměs to otázek, které v právní filosofii jsou často probírány a které leží na hranicích nebo za hranicemi čistého poznání juristického. Stránský všímá si několika pojednání o těchto otázkách u různých autorů. Uvádí z počátku Dohna »autora nezatiženého normativní teorií« a Belinag, dále autory normativní školy: Kelsena, Sanderu a Weyra. Kelsen v »Hauptproblemech« pokládá vznik právního řádu, revoluci, přetržení toho, co býti má, tím, co jest, za problém metajuristický a proto se jím nezabývá. Dále šel Sander, který svým postulátem totality práva chápe i vznik nového právního řádu i revoluci a sice jako skutkovou podstatu. Weyr konstruuje nad dnešními státy svrchovaný svazek, kterému by tyto státy podléhaly a který by

zabraňoval ne-li vzpourám a revolucím, tedy alespoň pravidelným válkám. Závěrem této zajímavé skizy Stránský shrnuje a praví, že revoluce jest každá diskrepance mezi představou zákona a skutečností, a dodává, že z hlediska dotčeného právního řádu jest revoluce zjev metajuristický. Vývoj mezinárodního práva vede k zamezení revoluce v její dnešní nepravidelné a násilné formě, vede k arbitrážnímu, normám hovícímu řízení ve sporech většin s menšinami a vůbec v otázkách, kde nestačí princip majority. Až k tomuto řízení se úplně dospěje, pak nebude na světě místa ani pro války ani pro revoluce. Km.

Jaroslav Bástecký: Starobylé formule dnešních našich mezinárodních smluv. Proti kritice docenta Čády o mé studii »Starobylé formule dnešních našich mezinárodních smluv« dovolují si uvést několik věcných rámečků.

1. Studie ta, která vznikla ještě za mého fakultního studia historickoprávního, nemohla býti přirozeně — zejména již pro nepatrný rozsah — prací tento široký, nezpracovaný obor (t. j. formální stránku smluv) vyčerpávající, nýbrž měla býti toliko ukázkou studia tohoto oboru.

2. Pokud se týče salutační formule, stačí uvést jenom to, co napsal docent Čáda do 2. čís. tohoto roč.: »musíme si přiznati, že je »... pozdravení« formule vlastně církevní, odkudž přešla do vyhlášek univerzitních«, aniž bych se ještě zmiňoval o výtce dra Opočenského o téže věci v Zahraniční politice. Spor nebyl veden o to, zda-li jest to formule církevní, nýbrž o to, zda-li se v mezinárodních smlouvách vyskytovala, a nebylo proto vůbec na místě uváděti s touto formulí v nějakou spojitost univerzitní vyhlášky.

3. Spor vyvrcholí v rozdílných názorech o formuli: »všem, kteří tento list čísti...« Kdežto docent Čáda zastával názor, že jde o dikci starých smluv soukromoprávních, tvrdil jsem, že formule ta se vyskytá ve velikém počtu smluv mezinárodních a veřejnoprávních. Avšak správnosti svého názoru Čáda doklady vůbec neprokázal, jen prohlásil ve 2. čísle t. roč., že »odůvodnění, že vskutku formule tato byla vyhrazena smlouvám soukromoprávním, nelze žel vtěsnati do vymezené této odpovědi« a přislíbil toliko k věci samé ještě jednou se vrátiti. V jeho nazírání lze spatřovati jisté kolísání, tak na př. prohlašuje-li tamtéž: »... že nelze obecně pokládati každou smlouvu za veřejnou proto, že ji sjednal panovník... nebo jinde (ve 4. čís.): »... ukáže se co smlouva uzavíraná mezi dvěma panovníky, kteří zcela ještě pod zorným úhlem starého pojetí státu patrimoniálního jednají jako soukromé osoby...« Věty ty jsou typickým dokladem nazírání Čádova na tyto smlouvy.

Naproti tomu v dokladech v mé studii uvedených bylo by lze přece naléztí při důkladnějším rozboru některou smlouvu vskutku mezinárodní, obzvláště když některé smlouvy mnou citované jsou uvedeny i u Bittnera v Chronologisches Verzeichnis der österreichischen Staatsverträge. I. (1526—1763). Srv. na př. moji pozn. 39. (smlouvy z 13./4. 1557, 28./6. 1571, 20./4. 1579) a p. Mohl bych poukázati i na celou řadu smluv cizích t. j. nedotýkajících se českých poměrů.

4. Pojmenování »erbeinung« nebo »erbeinigung« přichází pro smlouvy, které přecházejí na dědice a nástupce. Nemístnou jest i výtka, že užívám »zgermanovaného« názvu »erbanuňk«. Dostačí, budu-li citovati ze spisu prof. Stiebra, České státní smlouvy (str. 22.): »V českých pramenech stalo se pro smlouvy dědičné obvyklým skomolené slovo německé »erbanuňk«. Že tyto »erbanuňky« patří mezi smlouvy mezinárodní, toho dokladem je, že jsou uváděny jak v zmíněném spise prof. Stiebra, tak i v Bittnerově Chronologisches Verzeichnis.

5. A jako résumé všech výtek uvádí »za mnoho slov« tu »skutečnost, že jsem neuvědl ani prý práce prof. Stiebra »Böhmische Staatsverträge«. Přehlédl však pozn. 6., kde cituji České státní smlouvy, kterýchžto český spis je obsáhlejší a byl i vydán dříve (1910) než jeho německé zpracování (1912).

6. O nějakém pevně ustáleném pořadu jednotlivých formulí lze jenom velmi těžko mluvit pro velikou rozmanitost v pramenech.

Spor, ke kterému dala podnět nová úprava našich dnešních smluv, ukázal tak aspoň cestu k studiu mezinárodních smluv po stránce formální, a bylo by jen věci samé velice na prospěch, kdyby se někdo ujal zpracování této stránky a vyličil ji v historickém vývoji až do doby nejnovější.

Jaroslav Baštecký.

M ů j z á v ě r. Jestli autor »Starobylych formulí« mi vytýká některé nedostatky mé kritiky, doplňuji ji, neboť neuvedl jsem v ní samozřejmě vše, nechť je zbytečně věc rozšiřovati. Odpovídám p o u z e na jeho jednotlivé body. — K čís. 1. podotýkám, že mne těší, že autor uznal konečně nedokonalost své práce. — K čís. 2. Výtka ta se netýká mé kritiky. Je každému skutečně volno si mysliti, že nebylo na místě uvést podobu s vyhláškami universitními, ale je ještě vždy otázka, zda názor Bašteckého je správný. — K čís. 3. Mohu ujistiti Bašteckého a kohokoliv, že nekolisám ve svých názorech. Ale nemám chuti ani nyní předelávat po B. práci znovu, jak jsem byl již ve své kritice řekl. Nebudu také mu shledávat doklady, nepřesvědčí-li ho dostatečně to, co jsem proti němu uvedl. Ale musím aspoň tolik opravit, že nějaká smlouva se nestane proto mezinárodní, že ji Bittner jako takovou uvedl — K čís. 4. B. otiskl si passus z práce prof. Stiebra, který říká doslovně skoro totéž, co já (srov. laskavě v mé kritice). Při tom mohu snad mlčením pominouti náhodnou tiskovou chybu. Poznámka totiž ve »Státních smlouvách« odvolává se na Archiv Český VIII., kde na str. 169. a nikoliv na 168. se píše »erbainunk«, nikoliv však zkomoleně erbanuňk. Tvaru zkomoleného a zgermanisovaného užívá se hlavně za doby Veleslavinovy. Je to výplod jazyka značně již zkaženého a nesmíme ho použítí, chceme-li psáti spisovně. Stran povahy dědických sbratření, odkazují ještě jednou na referát prof. Kaprasa v Č. Č. M. — K čís. 5. Jako v odpov.ď mohu pouze uvést vlastní slova prof. Stiebra: »Die deutsche Fassung ist etwas abgeändert, auch durch einiges neue Material ergänzt worden«. (Böhmische Staatsverträge, str. III.) Mohu tedy zase jen opakovati, co jsem napsal dříve, že za mnoho slov mluví skutečnost, že Baštecký ani tehdy, když jsem jej upozornil, po mých výtkách nečetl práci svého učitele a ředitele semináře, v němž jeho práce vznikla. Škoda, že se tak často naň odvolává. — K čís. 6. Je jasno, že práce Bašteckého je příliš vzdálena základních pojmů diplomatických a proto další polemika je jen mařením drahocenného času. A tím ji považuji za odbytou.

Dr. František Čáda.

Dr. Egon Weiss: Das bürgerliche Recht. I. Teil: Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch. — Praha 1925. — Nákladem J. Mercy a syn. — 80 — Str. 452. — Váz. Kč 60. — Profesor Weiss vydal ve sbírce Prager Archiv zpracované vydání textu občanského zákoníka s dodatky až do poslední doby a přes to, že toto vydání nevyrovná se vydání Manzovy, na něž většina praktiků u nás i v českých kruzích jest zvyklá, možno vydání Weissovo přijati s povděkem a to hlavně z toho důvodu, že obsahuje dodatky nastalé republikánským zákonodárstvím u nás. Tyto dodatky jsou do textu na příslušných místech zpracovány. Tak zvláště novela manželská, a jiné dodatky. Vydání toto setkává se s jistými obtížemi a to z toho důvodu, že sice text německý byl až do převratu textem autentickým, než autentickým textem norem vydaných po 28. říjnu 1918 stává se text český. Autor z toho důvodu také tyto normy příslušně graficky označuje. Vydání má poměrně málo rozhodnutí, což nutno připočísti té okolnosti, že rychlost, s níž si praxe vyzadovala nového vydání práva u nás platného, nedovolila autoru, aby této stránce vydání věnoval péči. Ale i tak bude toto příruční vydání dobrou pomůckou pro německé právníky u nás, a dokazuje, že se konečně emancipujeme od vydání vídeňských. Na poli německém v oboru práva občanského bylo začato.

Georges Guilhermet: Le milieu criminel. Paris. Alfred Costes 1923. Str. 286. Cena 10 fr. — Spisek pařížského advokáta a profesora na škole psychologie podává přehled poznatků, které bývají shrnovány pod pojem kriminální sociologie. Jedná o sociálních činitelích, které mají vliv na vzrůst a pokles zločinnosti, zejména o vlivu zákonodárství, hospodářských poměrů, vzdělání (zdůrazňuje, že vzdělání nezmenšuje kriminalitu, jen zjemňuje její formy), o vlivu literatury, tisku a umění, organisace práce a specifické kriminalitě jednotlivých zaměstnání. Pak pojednává o kriminalitě ženy, o vlivu manželství na kriminalitu a konečně o vlivu civilisace vůbec, hygieny, soustředění ve městech, výživy, alkoholu a dědičnosti. Naznačuje, jakými prostředky jest bojovati proti zločinnosti a stručně vylučuje vady nynějšího trestního systému, z nichž za nejvážnější pokládá, že soudce zná obviněného jen z povrchního dojmu, který na něho učinil při krátkém hlavním přelíčení. Se Spencerem považuje za ideální takový trest na svobodě, který omezuje zločinec jen, pokud je toho třeba k ochraně společnosti a nutí ho, aby si vydělal prostředky své výživy ve vězení. Konečně naznačuje preventivní prostředky, jak omeziti zločinnost. — Spisek, který se stručností výrazu příznivě liší od podobných děl toho druhu, je velmi dobrým úvodem ve studium kriminologie a dobrou informativní pomůckou širší veřejnosti, i když nepodává mnoho nového a ač některé jeho kapitoly jsou dosti kusé a neucelené. —ř.

Dr. V. Scholz: Evidence soudních provinilců a trestní statistika. (Svazek 2. Guskovy sbírky komentovaných zákonů Československé republiky, řízené drem A. Milotou.) Kroměříž 1924, str. 173, 16°. — Edice obsahuje bohatě komentovaný text předpisů, jimiž byla pronikavě změněna trestní služba statistická. Je to především vládní nařízení ze dne 14. července 1922 č. 198 sb. z a n., jímž sjednocena evidence soudních provinilců a způsob sbírání dat kriminálně-statistických v zemích českých a na Slovensku, založen trestní rejstřík na podkladě domovské příslušnosti a sjednoceny předpisy o jeho vedení, zdokonalena evidence výkonu trestu a zajištěna větší součinnost trestního rejstříku se soudy při rozhodování o podmíněném odsouzení a propuštění. Připojena je instrukce pro trestní evidenční a statistickou službu soudů, státních zastupitelstev, věznic a trestnic jakož i další výnosy ministerstva spravedlnosti a ministerstva vnitra (též instrukce pro daktyloskopickou službu četnictva). V dodatcích je obsažen přehled cizích úřadů rejstříku trestů a přehled statistických výkazů a výkazů o činnosti, které jest úřadům podávati. Souborné vydání složitých předpisů o trestní statistice bude praxi velmi vítanou pomůckou. Jeho praktickou cenu ještě zvyšuje, že při předpisech o evidenci trestních opatření je podán též přehled zákonných ustanovení, dle nichž takových opatření lze užiti (postrk, ztráta volebního práva). —ř.

Vladimír Šmídek: Sběrka zákonů a nařízení o pojištění dělníků pro případ úrazu v republice československé. V Praze 1924. — Nákladem Státní tiskárny. — 8° — Str. 976. — Kniha obsahuje dva díly: jednak díl prvý obsahuje souborně norem vztahujících se na úrazové pojištění dělníků a pojištění u báňských bratrských pokladen, díl druhý pak má shrnuty normy o pojištění průmyslových a obchodních zaměstnanců pro případ nemoci a úrazu platné v oblasti práva dříve uherského. Knihu možno nazvati vydáním vzorným. Autor přehledným způsobem shrnuje všechny normy jednotlivých materiálů se týkající v přehledný celek, a jednotlivé změny, jež na původní struktuře kmenového zákona nastaly hlavně zákonodárstvím republikánským, vpracovává do zákona, pokud je to možno, a také graficky upravuje tak, že změna jest na prvý pohled patra. Četné poznámky a výklady autorovy a poukazy na rozhodnutí nejvyššího správního soudu činí knihu nezbytnou pro praxi, nehledě ani k tomu, že každý, kdo s pojištěním dělníků a otázkami souvisejícími přichází do styku, nalezne v knize této spolehlivý přehled látky, nyní již dosti roztržštěné. Úprava knihy jest velice pečlivá. Autor

vydáním této příručky vykonal práci velice záslužnou, stejně jako nutno vzdáti dík státní tiskárně, že tuto knihu vydala, ježto značný rozsah knihy (téměř 1000 stránek) jistě by odradil soukromého nakladatele k samostatnému vydání jejímu, přes to, že bylo jí již velice potřeba. dnk.

Antonín Hlavatý: Úrazové pojištění dělnické. Nákladem vlastním. V Praze 1924, stran 78. Cena není označena. — Autor nazval práci tuto praktickou příručkou; podařilo se mu vskutku podati čtenáři poučení o platném právu na poli pojištění úrazového tak přehledně a jasně, že knížka tato může býti příručkou všem, kdož zajímají se o úrazové pojištění. Ku konci pak připojil přehled nejdůležitějších ustanovení zákonných a hlavních zásad, které má znáti jednak podnikatel, jednak zaměstnanec. Dr. Jindřich.

Dr. Jan Pospíšil a dr. Jindřich Tučný: Výklad k zákonu o nemocenském pojištění. Nákladem vlastním. V Praze 1924, stran 151. Cena Kč 15-20. — Kniha počíná krátkým historickým vývojem, načež následuje text platného nemocenského zákona. Ke každému paragrafu připojen jest krátký výklad, eventuelně prováděcí nařízení, k němu se vztahující a judikatura. Příručku tuto, přehledně a odborně upravenou, uvítá každý, kdo z jakéhokoliv důvodu zabývá se musí zákonem o nemocenském pojištění. Dr. Jindřich.

Dr. Karel Matoušek: Stručný výklad o sociálním pojištění invalidním a starobním. Nákladem vlastním. — V Praze 1924. — Stran 49. — Cena 6.— Kč. — Knížka tato jest pouze stručným výpisem z výkladů o pojištění invalidním a starobním, jež přednesl autor v sociálně pojišťovací kursu na obchodní akademii v Berouně. Tomu, kdo neslyšel přednášek autorových a kdo odjinud nezná sociální pojištění, podává celkový obraz velmi kusý a neúplný. Kromě toho jest spisek tento nyní již poněkud zastaralý proto, že buduje na vládní osnově zákona o invalidním a starobním pojištění, aniž by obsahoval změny, provedené zákonem z 9. října 1924, č. 221. Sb. z. a n. Vyšel totiž před vydáním tohoto zákona. Dr. Jindřich.

Slovenské časopisy právnické. Slovinští právníci mají velmi dobře organizovanou produkci časopiseckou. Jejich »Slovenski Pravnik«, který vydává družstvo »Pravnik« v Lublani, dovšňuje letos již XXXIX. ročník. Lze jej tedy srovnávat s našim, ovšem značně starším »Právníkem«, jemuž se podobá i svým převážně civilistickým a vůbec praktickým směrem. Ve zvláštní příloze připojuje význačná rozhodnutí soudní. Vede pečlivě rubriku o cizozemském zákonodárství, v níž si všimá i naší produkce zákonné jistě — budíž to spravedlivě konstatováno — podrobněji než se to děje v našich odborných revuích o SHS. Ale také v oddíle o literatuře referuje se o českých knihách. Celkem lze říci, že úroveň »Slovenskiho Pravnika« je velmi dobrá a redakce vedená dr. Rudolfem Sajovicem má pevně vytčený program, jež dovede přesně dodržeti. — Kromě této praktické revue mají Slovinci od převratu resp. od r. 1921 sborník ne nepodobný našemu. Je dosti možná, že ani podoba není neúmyslná. Ale přes to jím, pokud můžeme ze tří dosud vyšlých ročníků tohoto »Zborníku znanstvenih razprav« souditi, reprezentuje se jej vydávající právnická fakulta university v Lublani vskutku důstojně. Neregistruje na rozdíl od našeho Sborníku literatury, patrně proto, že vychází jednou do roka a podobá se tudíž tím ročenkám našich fakult v Brně a Bratislavi (tato vyjde poprvé letos). Práce ve Zborníku publikované snesou ostré měřítko kritické. Vybrány jsou z nejrůznějších oborů. Tak z národního hospodářství nalezneme tu článek Bilimovičův jednou o několika základních otázkách vědy národohospodářské (roč. 1), jindy o pojmu statiky a dynamiky (5.), z práva mezinárodního přinesl nejvíce prací roč. 2. zejména od Žolgra, Pitamice a Lapajne, nechybí však ani řešení otázek ústavněprávních jako od Dolence o čl. 12. Vidovdanské ústavy,

a také se studii z oboru historického setkáváme se tu měrou hojnou. Jsou to zejména články Dolencovy, Jasinského, Kušejovy (právo kano-nické), Křekovy (římské). Nesmíme zapomenouti též prací z právní filosofie od Pitamice, Kosiče a Tasiče a z oboru práva soukromého sluší se zmíniti o studii Skumičové o obchodních knihách a Škerlja ochraně průmyslového vlastnictví. Tento kusý výčet dává jistě jasně tušiti rozsáhlost díla vykonaného Zborníkem za jeho tři léta. A bylo by si přáti, aby i právníci českoslovenští si slovinské vědecké produkce právnícké bedlivě všímali. Ca.

Zahraněční Politika, sborník věnovaný studiu mezinárodních otázek politických, právních, hospodářských a sociálních, vstupuje letos do čtvrtého, resp. šestého ročníku. Obsah prvního dvojčísla je velmi obsáhlý a přináší vedle obvyklých »Pramenů a dokumentů« tyto studie a úvahy: od Josefa Chmeláře o »Československé zahraniční politice v roce 1924«, od Antonína Hobzy o »Konfesních otázkách v právu mezinárodním«, od Karla Kazbundy o »Návštěvě prince Jeroma Napoleona v Praze r. 1868«, od Jar. Papouška »Ruskou revoluci I.«, od F. Žilky o »Neoficiální Americe«, od Rud. Künzla-Jizerského o »Příčinách a vzniku světové války I.« a Al. Hajna o »Činnosti Společnosti Národů v r. 1924«. Dvojčíslí přináší dále přehled o politice zahraniční Anglie, Německa, Itálie a Polska. Připojeno je první číslo »Věstníku ministerstva zahr. věcí«. Km.

Stiepels Deutscher Juristenkalender. V Liberci 1925. — Vázáno Kč 26.— Druhé vydání, stejně jako vydání první, obsahuje opět všechny personální zprávy o ministerstvech, soudních a administrativních úřadech všeho druhu, advokátních a notářských komorách, atd. Jest spolehlivým adresářem advokátů a notářů v celé československé republice, kromě toho obsahuje seznam soudních tlumočnicků, zastupitelstva československá v zahraničí, advokátní a notářský tarif. Kalendář pojat jest ze stanoviska německého, než právě svojí praktičností může býti užitečný i právníkům československým. dnk.

Sborník věd právních a státních ve XXIV. ročníku přinesl vedle řady referátů o nově vyšlých publikacích z oboru právních a státních věd několik studií. Je to především článek Hobzův o uznání Sovětů de jure.*) Dále obsázná práce je Salabova o neznámé agrární reformě a sespolečnění půdy ve staročeském státě. Salaba hned v poznámce k titulu vysvětluje, že výrazu »sespolečnění« nepoužil ve smyslu moderním, ale i tak zní rušivě výraz o staročeském státě. Celá práce sestávající z řady více, méně propracovaných vybraných kapitol, v nichž autor znovu se vrací k otázce sedláků zakoupených a nezakoupených, k právu emfiteutickému atd. působí dojem nejasným. Jako další práci sluší uvésti Hoetzlovu kritiku vedlejších ustanovení při správních aktech, jež je označena jako výňatek z práce větší. Otázek práva správního se dotýkají kromě ní podrobné referáty Pokorného o druhém kongresu pro správní vědy v Bruselu r. 1923. Ruský profesor Vernadskij podal črtu k řešení dvou termínů v Ruské Pravdě, co je to »dikaja vira« a »ludskaja vira«. Z práva soukromého přispěl Rouček poznámkami o obřadnosti smlouvy manželské a řadu poznámek přičinil Hobza k přípravě leteckého zákona. Vedle toho otištěny jsou tu dvě známé loňské přednášky, Vančurova o Heyrovském pronesená na posmrtné jeho oslavě a pak štrasburského profesora Nasta o zavedení francouzského zákonodárství do Alascka a Lotrinska (v předpokladu Voštově). Uli-kova skizza ze semináře prof. Kadlece. Příspěvek k dějinám rybníkářství východních Čech je ukázkou práce seminární. Konečně sluší vzpo-menouti velmi důkladné a podrobné studie Kadlecovy o agrární reformě v Československu, Rumunsku a Polsku, z níž výňatek přednesl prof.

*) Srov. ref. na stránce 149. tohoto roč. »Všehrdus«.

Kadlec na »Politickém učení«. Je to jistě jedinečný souhrn ustanovení o pozemkových reformách se stanoviska srovnávacího. Ca.

Prof. Dr. R. Horna: Hranice Čs. republiky ve světle historie. — Vyšlo jako I. sv. »Sbírkou přednášek a rozprav extense university Komenského v Bratislavě«, nákladem »Akademie« v Bratislavě 1924. — Z plodné přednáškové činnosti university Komenského se rodil nedávno malý spisek jejího člena prof. Dra Horny o historii čs. hranic. Toto zajímavé a svým systematickým zpracováním, jakož i samotným námětem velmi originelní thema přednášel už loni na podzim autor v některých východoslovenských městech (Košice, Prešov a j.) a nyní, aby vyhověl četným přáním, zejm. slovenského tisku, rozhodl se je publikovati.

Úkolem této knížky — jak sám autor praví — není vypsání a podrobné vylíčení historie pohraničních území, nýbrž jen snaha vésti čtenáře po hraniční »stezce« R. Č. S. a seznámiti jej stručně se změnami nebo zachováním starých býv. hranic, jakož i žádoucí úpravou hranic dnešních.

Autor vychází z předpokladu, že jako mají svoji historii jednotlivé státy, tak také lze mluvit i o hranicích s hlediska historie. Ba, lze říci, že dějiny těchto jsou často v přímé závislosti s historií oněch. Platí-li tato rovnice ještě dnes, platila tím spíše v minulosti, kdy dějiny téměř všech států vnirozemských se obrazy v neustálých změnách hraničních. A proto sledujeme-li teritoriální rozkvet neb úpadek státu, poznáváme i dějiny hranic a naopak. Pochopitelným je tedy, že i hranice samy o sobě lze posuzovat s hlediska historie. Z důvodů systematických, ale i věcných (vznik našeho státu) rozdělil si autor látku na dvě části (řekli bychom nejlépe českou a slovenskou), k nimž jako samostatný dodatek připojil úvahu o Podkarpatské Rusi.

Nemůžeme se tu podrobně zabývatí obsahem práce Hornovy, ačkoliv thema samo je velmi akutní nejen pro právní historii, nýbrž i pro aktivního politika a vojáka. Stačí se zamyslet nad závěrem knihy, abychom pochopili nepřijemnou nám pravdu, že poloha republiky není nijak záviděníhodnou a domyslili to, co spisovatel nahradil jen konstatováním velmi nešťastného číselného poměru našich hranic, neboť délka jejich má se ku šířce jako pět ku jedné!

Vedle tohoto závěru, kde bylo pero autorovo nejšťastnějším, bychom rádi vyzdvihli oddíl o státoprávním boji našeho národa před válkou. A máme za to, že už toto místo samo stačilo odůvodniti žádost slovenské kritiky, aby přednáška byla publikována.

Velmi zajímavým je oddíl o Těšínsku a Oravě se Spišskem, protože nám podává celkový, byť jen miniaturní obrázek o jednání na mírových konferencích.

Ovšem závěr bychom akcentovali ještě jednou, neboť věříme, že zaujme všechny, jimž vzkríšení státu není konečným aktem, zbavujícím další usilovné práce, nýbrž naopak příležitostí uplatnit se ve prospěch celku a býti bdělým i tam, kde zdá se, že je mír...

Radu autorovu (vybudujeme silnou a spolehlivou obranu národa a loďstvo na Dunaji) bychom doplnili tím, co tolik let už zaměstnává našeho ministra zahraničí: usilujme především o zajištění míru cestou Společnosti národů a to tím houževnatěji, čím méně máme dnes prostředků a vůbec možnosti vybudovati si vlastní ideální obranu! Úprava knihy, tisk i provedení autorem navržených map je velmi vkusná. Bylo by si jen přáti, abychom se brzy dočkali dalších publikací, slíbených intra marginem knihy.

Jan Přenosil, Bratislava.